اخبار کوتاه

هشدار سازمان بازرسی نسبت به فروش بلیت هواپیما با نرخ‌های بالا

سازمان بازرسی کل کشور در نامه‌ای به وزارت راه و شهرسازی، نسبت به فقدان نظارت مؤثر سازمان هواپیمایی کشوری بر عرضه بلیت هواپیما با نرخی بالاتر از قیمت مصوب هشدار داد.

به گزارش پیام آشنا، سازمان بازرسی کل کشور در نامه‌ای با اشاره به گزارش‌ها و شکایت‌های متعدد مردمی درباره افزایش بی‌ضابطه قیمت بلیت پرواز و فروش آن از طریق واسطه‌ها و دلالان خارج از شبکه رسمی، وضعیت موجود را نامطلوب توصیف و بر لزوم اقدام فوری تأکید کرد.

بر این اساس، از وزارت راه و شهرسازی خواسته شده است تا سازمان هواپیمایی کشوری ضمن بررسی علل بروز این تخلفات، اقدامات و تدابیر انجام‌شده برای ساماندهی بازار بلیت و ایفای وظیفه نظارتی خود را به سازمان بازرسی کل کشور گزارش کند.

پیشنهاد راه‌اندازی شهرک صنفی توزیع کالا؛ تهران خلوت می‌شود

رئیس اتاق اصناف ایران گفت: به دنبال آن هستیم که همان‌طور که شهرک‌های صنعتی و صنفی در کشور وجود دارد، یک شهرک نیز به عنوان مرکز توزیع کالا برای اصناف ایجاد شود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، قاسم نوده فراهانی، رئیس اتاق اصناف ایران در خصوص وضعیت شهرک‌های صنفی گفت: در خصوص صدور مجوز برای شهرک‌های صنفی، جلسه‌ای با رئیس سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی برگزار کردم و چند روز پیش نیز نامه‌ای خطاب به معاون اول رئیس جمهور ارسال کردم. امیدوارم در روزهای آتی پاسخ مناسبی از سوی ایشان دریافت کنیم.

وی افزود: ما به دنبال آن هستیم که همان‌طور که شهرک‌های صنعتی و صنفی در کشور وجود دارد، یک شهرک نیز به عنوان مرکز توزیع کالا برای اصناف ایجاد شود. برخی از توزیع‌کنندگان به دلیل حجم بالای فعالیت و تأثیر منفی بر ترافیک شهری، باید به خارج از شهر منتقل شوند.

نوده فراهانی تصریح کرد: در صورت صدور مجوز، با رئیس شهرک‌های صنفی و صنعتی جلسه‌ای برگزار خواهیم کرد و برنامه‌ریزی لازم را انجام می‌دهیم. آمادگی داریم زمین را در اختیار اصناف قرار دهیم و تمام ساخت‌وسازها نیز با سرمایه‌گذاری خود اصناف انجام شود تا بتوانیم یک شهرک صنفی مجهز، مشابه آنچه در برخی استان‌های دیگر داریم، در استان تهران نیز احداث کنیم.

وی تأکید کرد: ایجاد یک شهرک صنفی مجهز در استان تهران، همانند برخی از استان‌های دیگر، می‌تواند به کاهش تراکم صنفی در سطح شهر کمک کند و تا حدی از بار ترافیکی تهران بکاهد و تهران ادکی خلوت شود.

کمبود و گرانی نهاده دامی نتیجه ناکارآمدی است

مدیرعامل اتحادیه دامداران گفت: ناکارآمدی مسئولان متولی بازار نهاده‌های دامی سبب شده تا دامدار در تأمین نهاده با مشکل مواجه باشد و تبعات آن در ماه‌های آتی در بازار گوشت نمود پیدا خواهد کرد.

به گزارش پیام آشنا، مجتبی عالی، مدیرعامل اتحادیه مرکزی تعاونی کشاورزی دامداران ایران درباره وضعیت بازار نهاده‌های دامی گفت: در حال حاضر نهاده دامی به میزان مورد نیاز در بازار موجود نیست و این امر سبب شده تا قیمت انواع نهاده‌های دامی از جو تا سویا روند افزایشی داشته باشد.

وی افزود: کاربلد نبودن مدیران وزارت جهاد کشاورزی دلیل این معضل در بازار نهاده دامی و در ادامه در بازار فرآورده‌های گوشتی است. این مسئول صنفی تصریح کرد: من به عنوان یک دامدار که سال‌ها در این حرفه فعالیت دارم، با ناگاه به آسمان می‌دانم وضعیت هوا امروز برای دام چگونه است. چطور می‌شود که مدیران وزارتخانه مسئولیت قبول می‌کنند اما نمی‌دانند مثلا برای این فصل، کشور به چه میزان نهاده دامی نیاز دارد؟

مدیرعامل اتحادیه مرکزی تعاونی کشاورزی دامداران ایران با اشاره به ثبت سفارش امسال نهاده دامی، عنوان کرد: ثبت سفارش زمانی باز شد که در روسیه محصولی برای خرید وجود نداشت.

وی با گلایه از عدم آگاهی مدیران بالادست از این اطلاعات ضروری، ادامه داد: فصل برداشت جو در روسیه که بخشی زیادی از نیازمندی بازار داخل از این کشور تأمین می‌شود، به تازگی آغاز شده است. امروز ثبت سفارش شود محصول ۴۰ روز تا ۲ ماه آینده وارد کشور می‌شود.

نشست تخصصی «اطلس تجارت ایران» مهر ماه برگزار می شود

مهرماه امسال، نشستی تخصصی با محوریت «اطلس تجارت ایران» به عنوان تنها ابزار فراگیر مبتنی بر هوش مصنوعی در حوزه تجارت توسط اندیشکده حکمرانی هوشمند در خانه اندیشه‌ورزان برگزار می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند گفت: مهرماه امسال، نشستی تخصصی با محوریت «اطلس تجارت ایران» به عنوان تنها ابزار فراگیر مبتنی بر هوش مصنوعی در حوزه تجارت توسط اندیشکده حکمرانی هوشمند در خانه اندیشه‌ورزان برگزار می‌شود. سیدطه‌حسین مدنی گفت: محور این نشست، تبیین اطلس تجارت ایران به عنوان یک زیربنای داده‌بنیان و هوشمند برای تصمیم‌سازی‌های اقتصادی در سطح ملی و بنگاهی خواهد بود.

مدنی ادامه داد: همچنین در جریان این نشست از همایش ملی «اطلس تجارت ایران» که در آینده برگزار خواهد شد، نیز به‌صورت رسمی رونمایی می‌شود. این موضوع اهمیت این رویداد را دوچندان کرده و به آن جایگاه آغاز یک جریان ملی در نظام حکمرانی داده‌محور تجارت ایران را بخشیده است.

وی با بیان اینکه از پژوهشگران، مدیران حوزه سیاست‌گذاری، فعالان بخش خصوصی و نمایندگان رسانه‌های فراگیر و معتبر کشور برای حضور در این رویداد دعوت می‌شود، گفت: امکان مشارکت نهادهای هموار ساز و فعال در حوزه‌های تجارت، زیرساخت‌های شبکه، تحلیل داده، شرکت‌های تجاری، خدمات لجستیکی و حمل‌ونقل، تأمین مالی و سرمایه‌گذاری صادرات‌محور در این رویداد فراهم است.

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند در پایان گفت: افراد و نهادهایی که تمایل به حضور در این رویداد علمی دارند می‌توانند با ایمیل اندیشکده به آدرس irsgt.com@gmail.com مکاتبه کنند.

پیام آشنا گزارش می دهد

بحران آب؛ چالش بزرگ اقتصاد کشاورزی ایران

اختصاصی پیام آشنا – در شرایطی که ایران با خشکسالی‌های شدید و کاهش منابع آبی روبه‌روست، سهم آب بخش کشاورزی به‌شدت کاهش یافته است؛ موضوعی که کارشناسان و فعالان این حوزه را نگران آینده امنیت غذایی کشور کرده است.

کاهش سهم آب کشاورزی، چالشی بزرگ

بر اساس آمار رسمی، سهم آب کشاورزی از حدود ۶۳ میلیارد مترمکعب در سال‌های گذشته، به کمتر از ۲۴ میلیارد مترمکعب رسیده است. این کاهش بیش از ۶۰ درصدی، محصول تصمیمات مدیریتی وزارت نیرو و محدودیت‌های منابع آب در کشور است. رئیس اتاق اصناف کشاورزی ایران این وضعیت را «یک بحران ملی» توصیف کرده و تأکید دارد که ادامه این روند می‌تواند باعث کاهش ۴۰ درصدی تولید محصولات کشاورزی شود.

تنش میان وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی

یکی از عوامل اصلی این بحران، تعارض میان وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی در مدیریت منابع آب است. وزارت نیرو که وظیفه تامین آب را بر عهده دارد، به دلایل درآمدزایی و محدودیت منابع، سهم آب کشاورزی را به طور قابل توجهی کاهش داده است. این موضوع در حالی است که وزارت جهاد کشاورزی بر ضرورت تأمین آب پایدار برای کشاورزی تأکید دارد. کارشناسان اعتقاد دارند نبود هماهنگی و هم‌افزایی میان این دو وزارتخانه، بحران فعلی را تشدید کرده است.

پیامدهای اقتصادی و اجتماعی

کاهش سهم آب، کاهش تولید محصولات کشاورزی را به دنبال دارد. این امر علاوه بر تهدید امنیت غذایی، می‌تواند باعث افزایش قیمت محصولات کشاورزی و فشار مالی بر کشاورزان شود. کارشناسان هشدار می‌دهند که اگر این روند اصلاح نشود، کشور با کاهش تولید و حتی واردات گسترده‌تر محصولات کشاورزی مواجه خواهد شد که آثار منفی بر اقتصاد ملی خواهد داشت.

لزوم اصلاح ساختار حکمرانی آب

کارشناسان بر این باورند که برای مدیریت بهینه منابع آبی، باید ساختار حکمرانی آب اصلاح شود. ایجاد نهاد رگولاتوری مستقل و تقویت مشارکت کشاورزان، بخش خصوصی و نهادهای تخصصی می‌تواند به تعادل منافع مختلف کمک کند. همچنین اجرای قانون توزیع عادلانه آب و جلوگیری از تصمیمات یک‌جانبه وزارت نیرو از دیگر الزامات مهم است.

سازگاری با تغییر اقلیم و فناوری‌های نوین

خشکسالی‌های متوالی و اثرات تغییر اقلیم، فشار مضاعفی بر بخش کشاورزی وارد کرده است. به گفته مدیرکل محیط زیست وزارت جهاد کشاورزی، بدون توجه به راهکارهای سازگاری با تغییر اقلیم، پایداری کشاورزی غیرممکن است. بهره‌گیری از فناوری‌های نوین آبیاری، کشت ارقام مقاوم به خشکی و استفاده از پسابهای تصفیه شده باید در دستور کار قرار گیرد.

راهکارهای پیشنهادی برای عبور از بحران آب در کشاورزی

کارشناسان با توجه به چالش‌های موجود، مجموعه‌ای از راهکارها را برای مدیریت بهتر منابع آب و حفظ بخش کشاورزی پیشنهاد می‌کنند. نخستین و مهم‌ترین گام، افزایش همکاری و هماهنگی بین وزارتخانه‌های مرتبط، به‌ویژه وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی است تا تصمیمات یک‌جانبه و متعارض کاهش یابد و مدیریت منابع به شکل هماهنگ‌تری انجام شود. دوم، تقویت ساختار رگولاتوری مستقل به منظور نظارت دقیق‌تر بر تخصیص و مصرف آب ضروری است؛ این نهاد باید با حضور فعال ذی‌نفعان مانند کشاورزان، بخش خصوصی و کارشناسان فنی، نقش کلیدی در تصمیم‌گیری‌ها ایفا کند.

از سوی دیگر، ارتقای بهره‌وری مصرف آب در کشاورزی از طریق به‌کارگیری فناوری‌های نوین مانند سیستم‌های آبیاری قطره‌ای و تحت فشار، استفاده از ارقام گیاهی مقاوم به خشکی و بهبود شیوه‌های کشت می‌تواند مصرف بی‌رویه آب را کاهش دهد. اصلاح و نوسازی شبکه‌های فرسوده انتقال آب، که به دلیل هدررفت بالا، بخش زیادی از منابع را از بین می‌برند، نیز از اولویت‌های مهم است. حمایت همه‌جانبه از کشاورزان، به ویژه در شرایطی که کمبود آب و برق به تولید آسیب می‌زند، نقش مهمی در پایداری کشاورزی دارد؛ این حمایت می‌تواند شامل تامین مالی، آموزش‌های تخصصی و ارائه مشوق‌های دولتی باشد. در نهایت، تدوین و اجرای سیاست‌های جامع سازگاری با تغییر اقلیم، از جمله برنامه‌ریزی برای مقابله با خشکسالی‌های بی‌درپی و مدیریت بهینه منابع آب، برای تضمین آینده‌ای پایدار در بخش کشاورزی امری حیاتی است.

بحران آب در بخش کشاورزی ایران تنها یک مساله فنی نیست؛ بلکه نتیجه ضعف مدیریت، تعارض نهادها و عدم اتخاذ سیاست‌های جامع است. اصلاحات ساختاری، مشارکت بخش خصوصی و بهره‌گیری از دانش و فناوری‌های نوین تنها راه بیرون‌رفت از این چالش بزرگ است. در غیر این صورت، آینده کشاورزی و امنیت غذایی کشور با خطر جدی مواجه خواهد بود.

سخنگوی صنعت آب:

برای جلوگیری از فرونشست راهی جز کاهش برداشت از آب های زیرزمینی نداریم

سخنگوی آب گفت «کل کشور دچار فرونشست شده است. گفت: برای مهار فرونشست به جز کاهش برداشت بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی و محدودیت آن راه دیگری وجود ندارد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، عیسی بزرگ زاده سخنگوی صنعت آب در رابطه با وضعیت منابع آبی کشور و مسأله مورد مناقشه این روزها که کل کشور دچار فرونشست شده است، گفت: واقعیت این است که از ۶۰۹ دشتی که ما در کشور وجود دارد قریب به ۷۰ درصد آن ممنوعه و بحرانی‌اند.

وی ادامه داد: این موضوع به این معناست که ما در طول چند دهه گذشته با اضافه برداشت از این منابع روند توسعه نایایدار را به جلو سوق دادیم.

وی ادامه داد: متأسفانه نتیجه‌ای که به دنبال داشت آنکه بیش از ۳۰۰ دشت ما الان دارایی فرونشست با نرخ‌های متفاوت هستند.

سخنگوی صنعت آب ادامه داد: دشت‌های مهم‌تری وجود دارد که بیشتر در معرض خطر هستند به عنوان مثال اصفهان، خراسان رضوی، یزد و همه مناطقی که ما دشت‌های مهمی داریم برای مثال کرمان دشت‌های مهمی دارد که این دشت‌ها وظیفه اصلی تأمین آب دارند. آنجاهایی که ما دشت نداریم فرض بفرمائید مثلاً تو کویر لوط یا دشت کوی مشکلی وجود ندارد.

وی در این زمینه تاکید کرد: تا کنون هیچ نقطه فرو نشست که باعث آسیب شود و یا تأسیسات شود این غیرقابل پیش‌بینی بوده است زیرا از نظر علمی چون شما وضعیت اسکن دقیقی از کل زیر زمین باید داشته باشید که چنین چیزی ممکن نیست و این غیر قابل پیش‌بینی بودن خودش وضع رو بدتر می کند.

وی ادامه داد: زیر یکباره یک دفعه متوجه می‌شود که این موضوع می‌تواند زیر پای هر کسی و یا هر چیزی یک دفعه خالی کند.

وی تاکید کرد: فرونشست‌های یکباره به لزوم ضرورت تسکین فرونشست و اتخاذ اقداماتی برای مهار این پدیده لازم است و البته این روش راهی به جز کاهش برداشت بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی و محدودیت آن راه دیگری وجود ندارد.

سخنگوی صنعت آب تاکید کرد: اول از همه بایستی الگوی توسعه را تغییر دهیم یعنی ساخت و سازهای غیر مجاز را و ساخت و سازهای گسترده‌ای که بالای مرزهای تاب آوری هستند را باید جلوی آنها را گرفت.

بزرگ زاده تاکید کرد: معضل اصلی فرونشست زمین که یک پدیده اتفاقی و از نظر محدوده‌ای قابل پیش‌بینی و از نظر نقطه‌ای غیرقابل پیش‌بینی است به همین علت می‌توانید بگویید که این دشت فرو نشست دارد.

رکود صنعت لوازم‌خانگی و اثر دومینویی بر اقتصاد ملی

رکود کم‌سابقه در صنعت لوازم‌خانگی ایران، با کاهش ۷۰ درصدی فروش و افت شدید تولید، نشانه‌ای از بحران ساختاری است که ریشه در نوسانات ارزی، کمبود نقدینگی، اختلالات لرزی و ضعف برندینگ دارد. برون‌رفت از این وضعیت، نیازمند بازمهندسی زنجیره تولید و بازار است.

عوامل ساختاری بحران: از ارز تا انرژی

رکود موجود، صرفاً یک بحران مقطعی نیست، بلکه ریشه در مسائل ساختاری دارد. نخست، نوسانات شدید نرخ ارز، برنامه‌ریزی مالی و سرمایه‌گذاری را برای بنگاه‌ها دشوار کرده است. دوم، تخصیص ناکافی ارز برای واردات مواد اولیه و قطعات، تولید را به تأخیر انداخته و هزینه‌ها را بالا برده است. سوم، قطعی برق در ماه‌های پیک مصرف، چرخه تولید را مختل کرده و بهره‌وری را کاهش داده است. علاوه بر این، تورم تولید و افزایش ۳۰ تا ۷۰ درصدی قیمت مواد اولیه، حاشیه سود تولیدکنندگان را بیشتر کاهش داده است. این عوامل در کنار هم، یک بحران پایدار ایجاد کرده که بدون اصلاحات بنیادین قابل رفع نیست.

نقدینگی آن‌ها را نیز مختل کرده است. فروشندگان گزارش می‌دهند انبارها از کالاهای فروش‌نرفته پر شده و کاهش تقاضای خانوارها، حتی با تخفیف‌های قابل‌توجه، جبران‌پذیر نیست. این رکود فوری باعث شده برخی تولیدکنندگان، خطوط تولید را موقتاً متوقف و بخشی از نیروی کار را تعدیل کنند. در چنین شرایطی، اثر دومینویی کاهش تقاضا، رکود صنعتی را عمیق‌تر می‌کند.

فشار هزینه‌ها و محدودیت‌های زنجیره تأمین

زنجیره تأمین صنعت لوازم‌خانگی در ایران با محدودیت‌های متعددی روبروست. وابستگی به واردات برخی قطعات کلیدی، موجب شده هر گونه محدودیت ارزی یا تحریمی، تولید را به مخاطره بیندازد. علاوه بر این، نبود یک صنعت قطعه‌سازی منسجم و پیشرفته، ظرفیت تولید داخلی را محدود کرده است. برخی تولیدکنندگان با تشکیل کنسرسیوم‌های قطعه‌سازی تلاش کرده‌اند این ضعف را جبران کنند. اما سرمایه‌گذاری ناکافی و نبود مشوق‌های دولتی، مانع توسعه این بخش شده است. فشار هزینه‌ها باعث شده بسیاری از تولیدکنندگان برای حفظ رقابت‌پذیری، کیفیت را کاهش دهند که این امر، برند داخلی را در برابر رقبای خارجی آسیب‌پذیرتر می‌کند.

موانع توسعه صادرات و حضور بین‌المللی

با وجود رشد کمی تولید در سال‌های اخیر، سهم صادرات لوازم‌خانگی ایران در بازارهای جهانی همچنان محدود است. این ضعف، ریشه در چند عامل دارد: هزینه بالای حمل‌ونقل، نبود شبکه توزیع بین‌المللی، کمبود استانداردهای فنی جهانی، و تصویر ضعیف برندهای داخلی در بازار خارجی. از سوی دیگر، واردات قاچاق به بازار داخلی، حاشیه سود تولیدکنندگان را کاهش داده و سرمایه‌گذاری در صادرات را کم‌انگیزه کرده است. برای گسترش بازارهای صادراتی، نیاز به یک سیاست هماهنگ بین دولت و بخش خصوصی وجود دارد که شامل تسهیل روابط بانکی، حمایت مالیاتی و ارتقای کیفیت محصولات باشد.

راهکارهای راهبردی برای بازآفرینی صنعت

خروج از این بحران، نیازمند یک رویکرد جامع و میان‌مدت است. نخست، اصلاح سیاست ارزی و تضمین تخصیص پایدار ارز به تولیدکنندگان باید در اولویت قرار گیرد. دوم، سرمایه‌گذاری در صنعت قطعه‌سازی داخلی از طریق کنسرسیوم‌های مشترک و مشوق‌های دولتی، وابستگی به واردات را کاهش می‌دهد. سوم، توسعه برندینگ و بازاریابی بین‌المللی با تمرکز بر بازارهای همسایه، می‌تواند بخشی از تقاضای ازدست‌رفته داخلی را جبران کند. چهارم، بهینه‌سازی مصرف انرژی و سرمایه‌گذاری در فناوری‌های کم‌مصرف، اثر قطعی برق را کاهش خواهد داد. نهایتاً، ایجاد یک چارچوب همکاری نزدیک بین تولیدکنندگان و دولت، شرط اصلی عبور از رکود و بازآفرینی صنعت است.

آگهی افزایش سرمایه و استفاده از حق تقدم
شرکت صندوق پژوهش و فناوری غیر دولتی استان البرز
بشماره ثبت ۳۸۷۹۷ و شناسه ملی ۱۴۰۰۹۴۴۱۴۲۵

به اطلاع کلیه سهامداران شرکت صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی استان البرز (سهامی خاص) ثبت شده به شماره ۳۸۷۹۷ می‌رساند که با عنایت به مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۱۵ و تفویض اختیار عملی نمودن افزایش سرمایه به هیئت‌مدیره، نظر به اینکه مقرر است سرمایه شرکت از مبلغ ۵،۰۰۸،۸۴۹،۴۴۰،۰۰۰ ریال به مبلغ ۶،۰۰۸،۸۴۹،۴۴۰،۰۰۰ ریال منقسم به ۶۰۰،۸۸۴،۹۴۴ سهم ۱۰،۰۰۰ ریالی با نام از طریق سود انباشته و آورده نقدی افزایش یابد. لذا مراتب در اجرای مواد ۱۶۶ و ۱۶۹ لایحه اصلاحی قانون تجارت جهت اطلاع کلیه سهامداران اعلام و از آنان درخواست می‌شود از تاریخ نشر این آگهی به مدت ۶۰ روز نسبت به استفاده از حق تقدم خود اقدام و در صورت استفاده، وجه را به حساب شماره ۳۰۱۰۱۶۷۳۴۱۳۶۰۸ بنام شرکت صندوق پژوهش و فناوری غیر دولتی استان البرز نزد بانک پارسیان واریز و فیش مربوطه را به امور مالی صندوق تسلیم نمایند. ضمناً هر سهامدار به نسبت سهم خود (به ازای دارا بودن هرسهم فعلی ۰/۰۶ سهم جدید) حق تقدم برای افزایش سرمایه دارد. بدیهی است پس از انقضاء مهلت مقرر، هیئت‌مدیره می‌تواند سهام باقیمانده را به سایر متقاضیان واگذار نماید.

هیئت مدیره شرکت صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی استان البرز

یادداشت

سراب سوزان یارانه آب (بخش آخر)

اما همه آنها غافل بوده‌اند که برآیند اقتصاد کلان آن خوشحالی، همین مصیبتی است که امروز گرفتار آن هستیم

مثال دیگری بزنیم. در دل کویر، صنعتی آببر تاسیس می‌شود و از دژ استوار پایداری تاریخی ایران در مقابل هجوم‌های خارجی، یعنی زاگرس، آب را صدها کیلومتر منتقل می‌کنند تا آن صنعت پا بگیرد و تولید به ظاهر سودآور داشته باشد. اما آن صنعت فقط به این دلیل به ظاهر سودآور بوده است که آب ارزان (و سایر یارانه‌ها) را دریافت می‌کرده و تامین آب با قیمتی بسیار پایین تر از ارزش اقتصادی آن است سودآور نشان دادن آن صنعت می‌شده است. این گونه هم صاحبان آن صنعت خوشحال بوده‌اند که سود کرده‌اند، هم نمایندگان آن مناطق خوشحال بوده‌اند که اسباب اجرای پروژه صنعتی در حوزه انتخابیه خود شده‌اند و هم متولیان بخش صنعت خوشحال بوده‌اند که نشان دهند ارزش افزوده و اشتغال بخش صنعت رشد کرده است. اما این سرمستی صنعتی فقط به آن دلیل رخ داده است که آب ارزان و همراه با یارانه (در کنار سایر یارانه‌ها از قبیل یارانه وام ارزان بانکی و امثالهم) مصرف می‌شده است. غافل از آنکه آن سرمستی چند صباحی بیش دوام نخواهد آورد و روزی، درس تلخ روز اول آموزش علم اقتصاد را به ما یادآوری خواهد کرد.

مثالی دیگر بزنیم. صنعت ویلاسازی مجهز به باغچه نه تنها در حومه مراکز بزرگ جمعیتی بلکه حتی در مناطقی که طبق داده‌های رسمی کشور جزو مناطق کم برخوردار هستند، در طول زمان به شدت گسترش یافته است. بخش غالب این ویلاسازی به این دلیل امکان‌پذیر شده است که حفر چاه و برداشت آب‌های زیرزمینی بسیار کم‌هزینه بوده است و در نتیجه نه تنها طبقات مرفه، بلکه حتی طبقات متوسط نیز سهم قابل‌توجهی در تصاحب انواعی از ویلای خانوادگی داشته‌اند. در واقع، این ویلاها به این دلیل ارزشمند شده‌اند که آب یارانه‌ای آنها را ارزشمند کرده و در غیاب آن آب ارزان، چنین کسب و کار پروتقی برپا نمی‌شده است یا به قول علمای مالی ارزش این دارایی در فقدان آب ارزان بسیار کمتر بوده است. اما درحالی‌که شهروندان سرمست از بهره‌مندی از داشتن ویلای خانوادگی بوده‌اند و کسب‌وکارهای مبتنی بر آنها نیز از رونق کسب‌وکار خود دچار سرمستی بوده‌اند و دولت هم بابت ایجاد اشتغال سرمست بوده است، آن یارانه‌ها و بهره‌برداری بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی در حال خالی کردن زیر پای ما بوده است تا خودمان که هیچ، تمدن هزاران ساله ما را هم ببلعد.

به نظرم کافی باشد. ما در سرزمینی خشک که ارزش اقتصادی آب خیلی بالا است و طبق اصول اولیه علم اقتصاد بخش عمومی باید بر فعالیت‌های مرتبط با مصرف آب مالیات وضع می‌کردیم، نه تنها برای استفاده از آب مالیات نبستیم که با دادن انواعی از یارانه و از جمله پایین نگه داشتن قیمت خود آب، اسباب تشدید مصرف آب را فراهم ساختیم و سرمست از رفاه مقطعی بوده‌ایم و آن‌چنان از آن هیاهوی رفاه نصفه نیمه مشعوف بوده‌ایم که نتوانسته‌ایم حواسمان را جمع کنیم که صدای آرامبخش و جریان زندگی بخش آب در حال رفتن است و صدای پای تاآبادی به گوش می‌رسد.

بلافاصله ممکن است ذهن عزیزانی که در حوزه اقتصاد تحقیق نمی کنند، سراغ روش‌های فنی و مهندسی حل بحران آب بروند. طبیعی است که علوم مختلف هر کدام در حل مشکلات جامعه بشری و از جمله مشکل آب سودمند خواهند بود. اما تاگلامی به تاریخ نیم قرن اخیر نشان می‌دهد که اتفاقا نوع نگاه به حل مساله فنی و مهندسی بوده که کار به اینجا کشیده است. مصداق بارز آن تعداد سدهای فراوانی است که احداث شده اما بحران آب عمیق تر شده است. لذا، بدون توجه به ارزش اقتصادی آب و تصحیح قیمت آب، هیچ راه‌حل بلندمدتی برای مساله آب وجود ندارد. این نه نوعی قضاوت ارزشی و ایدئولوژیک بلکه یافته‌ای تجربی در طول تاریخ است. ممکن است تصور شود که پیشرفت‌های تکنولوژیک می‌تواند در آینده این بحران را حل کند. حتما پیشرفت‌های تکنولوژیک مهم هستند، اما آن پیشرفت‌های تکنولوژیک نیاز به انگیزه برای رخ دادن دارند و یکی از انگیزه‌های مهم، ارزش‌گذاری صحیح آب است تا مصرف‌کنندگان را به فکر نوآوری‌ها و پیشرفت‌های تکنولوژیک و شیوه‌های مصرف منجر به کاهش مصرف آب ترغیب کند. تا زمانی که آب به قیمتی بسیار پایین‌تر از ارزش اقتصادی برای انواع مصرف‌کنندگان و از جمله بخش کشاورزی و صنعت فراهم شود، انگیزه چندانی برای نوآوری در این زمینه وجود ندارد. همان‌طور که ویل دورانت گفته است اگر تیروی کار ارزان نبود ارشمیدس انقلاب صنعتی را صدها سال قبل از انگلیسی‌ها شکل داده بود. این به آن معنی است که نوآوری و اختراع و پیشرفت تکنولوژی نیازمند انگیزه است و مهم‌ترین نظام انگیزشی هم قیمت است.

سخن آخر اینکه به‌عنوان یک واقعیت تلخ باید بپذیریم که تحت هیچ شرایطی در دوره حیات هم سن و سال‌های بنده مشکل آب نه تنها حل نمی‌شود، بلکه به‌طور محسوس هم بهتر نمی‌شود، همان‌طور که بسیاری از مشکلات دیگر اقتصادی چنین وضعیتی دارد. اما طبق آنچه قاعده طلایی نام گرفته است، ما فقط می‌توانیم هزینه‌های این تغییر مسیر را متحمل شویم تا نوه‌های ما بخشی از زندگی خود را با دشواری آبی کمتری سپری کنند. اگر صاحب‌نظری از جمله در حوزه اقتصاد و همچنین اصحاب سیاستی ادعا کند که روش‌های ساده و کم هزینه برای حل بحران آب به‌ویژه در کوتاه‌مدت دارد، قطعا نباید حرف او را جدی گرفت.

تیمور رحمانی
عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران
alborz.payam@gmail.com